

JOK-BLADET

1 - 2010

Text/innehåll där ej annat anges:
Olle Bernard (2010.04.15)
E-mail: o.bernard@comhem.se
JOKs hemsida: jok.hemsida.net

DET STORA ÅRET 2009 BLEV T O M ÄNNU STÖRRE

Det sista numret av JOK-bladet år 2009 inleddes med följande rubrik:

"Liten summering av det stora året 2009".

Den lilla summeringen gjordes i slutet av november 2009 och ingen av oss trodde väl vid den tidpunkten att så särskilt mycket mera kunde hända i fågelväg på Järvafältet under detta gulbrynsfärgade år. Definitivt ingenting som ytterligare skulle kunna "förstora" år 2009 på Järvafältet.

Att kalla det som hände den 6/12 för en överraskning känns alldeles för klent. Det ligger nog betydligt närmare att benämna upptäckten av en **isabellastenskvätta**, i början av december på Järvafältet, för ett mirakel.

Mer om **Järvafältets första och Sveriges tolfte fynd av isabellastenskvätta** berättas på annan plats i detta JOK-blad.

NORRA JÄRVAFÄLTET "BÄTTRE" ÄN OTTENBY

Antal skådare på norra Järvafältet, som rapporterade in sina observationer på "Svalan" under år 2009, slog alla tidigare rekord. Totalt fanns var **1149 st** namn på det gångna årets skådarslista, ett minst sagt imponerande antal. Till detta fantastiskt höga antal bidrog givetvis år 2009:s stora rariteter gulbrynad sparv och isabellastenskvätta.

Hjälstaviken noterades under år 2009 för 558 st "Svalanrapportörer".

För Angarnsjöängen var motsvarande antal 366 st och för södra Järvafältet 195 st.

Ottenby vann den sk lokalligan för år 2009 med 267 arter. Dessa hade rapporterats av 1107 skådare, vilket är drygt 40 st färre än de som rapporterat från norra Järvafältet.

Men så hade Ottenby inte heller någon gulbrynad sparv eller isabellastenskvätta att visa upp. Detta är första gången, och sannolikt blir det väl också den enda, som norra Järvafältet kunnat redovisa flera Svalanrapportörer än Ottenby. Vi får passa på att njuta av denna egentligen helt otroliga händelse.

VINTERN 2009-10 BLEV RIKTIGT SPÄNNANDE

I detta JOK-blad redovisas vinterns mest intressanta observationer på Järvafältet. Bland dessa fanns **isabellastenskvätta**, **vittrut**, **snösiska**, flera **vinterhämpingar** och några få **bändelkorsnäbbar**.

Det visade sig dessutom i rapportsystemet "Svalans" statistik att **Järvafältet var Upplands artrikaste vinterlokal**, åtminstone under januari-februari år 2010.

Program för JOK hösten 2010 presenteras på sidorna 17-18.

Nytt fågeltorn vid Säbysjön!! Läs mer på sida 9.

ÅRSMÖTET 2010

JOKs ekonomi

Kassaredovisningen visade att JOKs klubbkassa är i stabilt god form.

På inkomstsidan under år 2009 är värt att särskilt nämna följande poster:

Gåvor till fågelmatning: 6 915 kr.

(Den stora summan består främst av gåvor från generösa besökare vid den gulbrynade sparven)

Årets Djurvän 2009 – prispengar: 10 000 kr.

Naturkaféet, del av vinst: 6 240 kr.

Styrelse för år 2010

Aktuella för omval var **Olle Bernard, Tommy Eriksson, Lena Radler och Anders Sennmalm.**

Av dessa fyra hade Tommy Eriksson av sagt sig omval.

Lena Radler och Anders Sennmalm omvaldes för 2 år och Olle Bernard för 1 år.

Ulf Franzén valdes in i styrelsen på 2 år.

Ulf kommer bli att arbeta som klubbens sekreterare.

Övriga styrelsemedlemmar är: **Clas Cronlund, Stig Holmstedt (ordförande), Bengt Sundberg, Johan Wallin och Björn Wester (kassör).**

Valberedning:

Bo Hallman (omval)

Stefan Kyrklund (omval)

Gunnar Siljestränd (omval).

Till revisorer valde årsmötet

Percy Fredriksson (omval) och

Lars Imby (omval).

Till revisorssuppleanter valde mötet

Kjell Bergman (omval) och

Kenneth Sjögren (nyval).

Medlemsavgift för år 2011

Styrelsen föreslog att medlemsavgiften för år 2011 skall vara **50 kr.**

Årsmötet godkände detta förslag, vilket innebär att JOK lyckats behålla medlemsavgiften på samma "hyfsat låga" nivå sedan 1991.

Verksamhetsberättelse för år 2009

(OBS! Mycket förkortad version)

Medlemsantal: Antalet medlemmar, som fortsätter att öka, var vid slutet av år 2009 463 st.

JOK har aldrig tidigare haft så många medlemmar.

JOK-blad, inklusive vår- och höstprogram: 3 nummer med totalt 68 sidor.

Fågelrapport för år 2009 samt **Miniförteckning** skickades till medlemmarna.

Medlemsmatrikel skickades till medlemmarna.

Information om JOK, fågelobservationer m m har gjorts via en mycket välbesökt hemsida med ca 68 000 besök under år 2009.

Aktuella **fågelobservationer** (månadssammanställningar) har liksom tidigare presenterats på anslagstavlor vid Säby och Väsby gård samt vid 30-meterskärret. Dessutom på JOKs hemsida.

Möteskvällar: 4 st; totalt antal deltagare **160 st.** Därutöver arrangerades under hösten i samarbete med Club 300 och StOF en extra innekväll. Vid denna deltog ca 65 personer.

Exkursioner: På Järvafältet (12 st); andra delar av landet (6 st).

JOK medverkade som vanligt vid "Fågelskådningens dag" och detta med bl a en fågelvandring till Ravalen och Väsby sjöäng. (Antal deltagare totalt ca 40 st).

Naturvårdsarbeten genomfördes bl a som vassröjning vid Säby strandäng och reglering av Igelbäckens dämme.

JOK assisterade även detta år Järfälla kommuns viltvårdare i samband med **minkfångst.**

Fågelmatningar anordnades av JOK söder om Säbysjön och väster om Fäboda gård. Dessutom samarbetade JOK och Sollentuna kommun med en matning norr om Ravalen.

JOK ansvarade under år 2009 vid fyra tillfällen för **Naturskolans kafé vid Väsby gård.**

Även under år 2009 hade JOK fortlöpande **kontakter med aktuella kommuner** gällande naturvårds- och fågelskyddsfrågor.

JOK stod som vanligt, sedan mitten av 1970-talet, för huvuddelen av årets **inventeringsarbeten m m vid Nedre Dalälven.**

JOK utsågs av Svenska Allmänna Djurskyddsföreningen till "**Årets Djurvän**" år 2009.

En utnämning som var enormt överraskande, och minst lika glädjande, för oss i JOK.

Det var för övrigt första gången som en förening/klubb erhållit detta pris. Alla tidigare pristagare har utgjorts av enskilda personer. Förutom ett vackert diplom erhöll JOK dessutom 10 000 kr.

**ÄNNU FLER NYA MEDLEMMAR HÄLSAS
VARMT VÄLKOMNA TILL JOK**

Hiie Allik, Kista
 Tina Björnstjerna, Solna
 Krisztian Budavari, Sollentuna
 Leonardo de la Cruz, Kista
 Lotta Gravenius, Kista
 Elisabeth Hedenström, Solna
 Christer Hjorth, Spånga
 Hans Karlsson, Järfälla

Stefan Lilienberg, Bromma
 Erik Löfveberg, Järfälla
 Björn Stålhuvud, Järfälla
 Tor-Björn Tesch, Sollentuna
 Peter Weber, Sollentuna
 Renée Winborg, Stockholm
 Anita Årre, Hässelby

PÅMINNELSE OM BETALNING AV MEDLEMSAVGIFT 2010

Några av Er får i detta utskick en påminnelse om att medlemsavgiften ej betalats för år 2010. Detta utgör enda påminnelsen som styrelsen skickar ut och eftersom vi hoppas på att Du fortfarande vill vara medlem i JOK, bör Du så snart som möjligt betala in årsavgiften för år 2010 (50 kr) på JOKs Plusgirokonto nr 58 01 32- 9.

ATLASINVENTERINGEN I STOCKHOLMSOMRÅDET

Med start år 2007 inleddes, i Stockholms Ornitologiska Förenings regi, en s k atlasinventering inom **Stockholms Rapportområde**, i vilket givetvis Järvafältet ingår.

Inventeringen skall pågå under totalt fem år och ditt bidrag, om du inte utsetts eller anmält dig som s k rutansvarig, är att under inventeringstiden skriva in alla häckningsindicier som du observerat på Järvafältet.

Motsvarande gäller givetvis för samtliga observationer av denna karaktär, som du eventuellt gör på övriga delar av Stockholms rapportområde.

Om du gör observationer under häckningssäsongen 2010 är det enklast om du skriver in dessa i rapportsystemet "Svalan".

Via en länk på JOKs hemsida kan du nå Stockholms Ornitologiska Förenings hemsida, där värdefull information redovisas om den pågående Atlasinventeringen.

INNEKVÄLLAR VÅREN 2010

9/2- Årsmöte + Bildvisning med tema "Järvafältet 2009".

Johan Wallin berättade och visade egna + andra medlemmars bilder. Antal deltagare: 50 st.

2/3- Stekenjokk (Lappland) – Fåglar, fjällrävar m m presenterades av Stefan Oskarsson. Antal deltagare: 57 st

PÅMINNELSE OM FÅGELSKÅDNINGENS DAG - 9/5

JOK och Sollentuna kommun inbjuder vid "Fågelskådningens dag" den 9/5 till en ca 2 timmar lång guidad fågelvandring med start kl 08.00 från Bögs gårds parkering.

Det är givetvis trevligt om JOKare har möjlighet att medverka vid guidningen.

Din insats kommer säkert att bidra till att "Fågelskådningens dag" blir en trevlig och intressant dag för fågelintresserade besökare.

Chefsguide och samordnare vid "Fågelskådningens dag" är Rikard Dahlén (tel: 626 77 69).

UPPTÄCKTEN AV ISABELLASTENSKVÄTTAN

beskrivet av Kenneth Sjögren

Söndagen den 6 /12-2009.

Började morgonen med att stå och fingra på vilken kamera jag skulle ta med mig ut på Järvafältet. Regnet och mörkret gjorde att valet föll på en kompaktkamera med i och för sig bra tele och bildstabilisering. Den hade också fördelen att gå ned i fickan.

Det var nog Tuva som började signalera att här är det OK att ta en promenad. Det var alltså området strax öster om butiken Plantagen. Tuva genomsökte området efter "ätbart" som vanligt (man är ju Labrador).

Vädret var regnigt som det hade varit en längre tid. Några särskilda fågelobsar fanns inte av intresse just då.

Efter någon timme stuvade vi in oss i bilen. Mot allt godis borta vid "trettio meters". Man började märka att hon var förväntansfull. Vad ska det bli i dag? I går var det pannkaka, smörgåsar, och till och med läckert hundgodis bjöds man på av snälla skådare, härligt.

På vägen upp från området i höjd med affären Plantagen, kl. var 09:45. Blicken fastnade på en fågel på toppen av en sten. Va en Stenskvätta!!!! Det är inte sant! Det är december, den ska inte vara här nu. Bilfönstret åkte ned.

Trevade efter kameran med skakande händer. Den satt så fint bara ca 5 m bort. Det skulle bli en kanonbild, lugn bara. Men dessa små fantastiska kameror, som tror att det går att få in ett 500 mm tele och klassa ut vilken systemkamera som helst, behagade ta kanske 10 sekunder att fokusera på en tom sten. Skvättan var borta. Ut ur bilen men den syntes inte till. Samtidigt kom det en flock på 12 st vinterhämplingar rakt över huvudet vilket störde koncentrationen. Jag satte mig i bilen med den optimistiska förhoppningen att den kommer nog upp, och sätter sig snart på samma plats som jag först såg den.

Tankarna gick fram och tillbaka. Vad gör jag nu? Alternativet var att bara larma ut den som stenskvätta senare på kvällen över "Svalan". Jag insåg snart att alla skulle tro att det var en blöt fest kvällen innan. Det var förmodligen bara en pilfink du såg, HE HE.

Jag ringer Olle, det var en jädra tur, han tog det på mer allvar och ringde runt till skådare i närheten. Jag tror faktiskt att brandkåren kommer på efterkälken, om man ser på den tid det tog innan en hord av skådare kom till platsen.

Först hade vi svårt att återfinna "Skvättan". Det såg litet dystert ut en stund, den kan ju inte bara ha lämnat området?

Sen hittades den ganska nära staketet mot Barkarby flygfält. Jag märkte hos den församlade expertisen att artningen inte var helt given med en hastig blick. Skvättan flög upp på staketet och satt sig i bra kameraläge. Mitt lilla kompakttunderverk åkte återigen fram för porträttering. Dom 5-10 sekunder det tog att fokusera var mer än tillräckligt för att tömma staketet för länge sedan. Vad härligt, idag lyckades jag sälja kompaktkameran på blocket. Nu är det bara vassa systemkameror som gäller. Johan, som är en rätträdig man, sa till mig att LARMA.

Det var ju tur att jag gjorde detta, annars är jag säker på att åtminstone "Matte" skulle ha strypt mig.

Under den här tiden hade Anders lyckats få en del dokumenterande bilder och ilade hem till "mörkrummet". Fader Tommy började med att säga att det här ser intressant ut när han fick syn på skvättan. En del av de församlade pratade om en vanlig stenskvätta. Jag hörde Tommy säga att än är inte sista ordet sagt om den här fågeln. Det började smyga in sig ett litet hopp om en rarare art.

Vilken känsla att få Anders bekräftelse och larm om ISABELLASTENSVÄTTA.

MER OM JÄRVAFÄLTETS FÖRSTA ISABELLASTENSKVÄTTA

Under många år har Järvafältsskådarna väntat på att en s k rar trast eller skvätta skulle upptäckas på Järvafältet.

Visserligen har en svarthakad buskskvätta observerats i området, men det är så länge sedan (vid Ärvinge träsk 16-19/9 1959) så att obsen nästan upplevs som "förhistorisk".

Antalet skådartimmar, som gått åt till arbeta sig

igenom de trastflockar som brukar rasta i området under höstarna, är oräkneliga.

Den 6/12 2009 slog det så äntligen till, och då inte med en östlig trast utan med en sydöstlig stenskvätta. En isabellastenskvätta.

Kenneth Sjögren berättar om den härliga och häftiga upptäckten på annan plats i JOK-bladet.

Under de dagar (6-9/12), som isabellastenskvättan uppehöll sig i ruderatmarkerna öster om affären Plantagens parkering (väster om Barkarby flygfält), var vädret hela tiden genomgrått och småregnigt.

Trots det trista vädret var den rara stenskvättan mycket aktiv under tre första dagarna. Sågs då främst jaga markkrypande insekter.

Den sista dagen (9/12) som isabellastenskvättan sågs, var den oroande passiv. Fågeln stannade kvar vid samma stenhög under hela dagen och där gömde den sig nere bland stenarna för att bara visa upp sig vid några få tillfällen.

Fågeln mycket begränsade aktivitet måste ju rimligen minska möjligheten till ett livsavgörande födosök.

Den 10/12 fanns ingen isabellastenskvätta kvar i det aktuella området. Hade isabellastenskvättan dukat under p g a svält, eller hade den lyckats flytta vidare mot okänt mål?

Järvafältets första isabellastenskvätta, som utgör det enda fyndet av arten i Sverige år 2009, lockade till sig fågelvänner från inte bara Stockholmsområdet utan från stora delar av landet. Detta fynd utgör det första av arten i Sverige under december.

Det har självklart varit mycket trevligt för oss JOKare att under år 2009 få visa upp två så tunga arter som gulbrynad sparv och isabellastenskvätta i JOKs arbetsområde.

Fyndet av isabellastenskvättan utgör det 12:e av arten i landet, det 3:e i Uppland och givetvis det 1:a fyndet på Järvafältet. Isabellastenskvätta utgör art nr 265 på Järvafältet och art nr 257 på fältets norra del.

PS: Lovsången till ruderatmarker, som presenterades i föregående JOK-blad, förväntas efter mötet med en så här rar fågel i just ett sådant område, att ljuda ännu högre över Järvafältet.

Samtliga fynd av isabellastenskvättor i Sverige:

1: 1980.10.18-19	1 ex. Mellstaby, Gräsgård, Öland
2: 1994.04.06	1 ex. Stävlö, Kalmar, Småland
3: 1996.10.26	1 ex. Stenö orn, Hälsingland
4: 1999.05.13-16	1 ex. Stentäppmalmén, Utö, Södermanland
5: 1999.10.09-13	1 ex. Skeviksbacken, Värmdö, Uppland
6: 2001.05.27	1 ex. Ventlinge k:a, Öland
7: 2002.10.30	1 ex. Sandhamn, Uppland
8: 2003.10.17	1 ex. Södra udden, Ottenby, Öland
9: 2003.10.29-11.04	1 ex. Kråkenabben, Blekinge
10: 2003.11.03-04	1 ex. Rönnen, Skälderviken, Skåne
11: 2004.06.17	1 ex. Torhamns udde, Blekinge
12: 2009.12.06-09	1 ex. Barkarby flygfält, Järvafältet, Uppland

FÅGELRAPPORT 2009

I detta utskick ingår "Fågelrapport för Norra Järvafältet 2009".

Rapporten utgör en sammanställning, vilken till allra största delen bygger på de observationer som rapporterats till "Svalan" (Artportalen).

I rapporten framgår dessutom häckningsresultat samt sträcksiffror för några av områdets mera intressanta arter.

Under år 2009 observerades totalt 189 arter på norra Järvafältet

På södra delen av Järvafältet observerades 138 arter under år 2009 och av dessa fanns två arter (slaguggla och hornuggla), som ej sågs på områdets norra del.

Totalt observerades således 191 arter under 2009 på hela Järvafältet.

Under år 2009 upptäcktes 2 st nya arter för Järvafältet. De nya arterna är: **isabellastenskvätta och gulbrynad sparv.**

Bland övriga för Järvafältet sällsynta arter som observerades under 2009 fanns: **prutgås, amerikansk kricka, brun glada, slaguggla, spovsnäppa och busksångare.**

T o m år 2009 har 265 arter observerats på hela Järvafältet.

På fältets norra del har hittills 257 arter observerats.

På södra delen av Järvafältet har t o m år 2009 totalt 210 arter observerats. (Uppgiften hämtad från "Svalan".)

JÄRVAFÄLTETS ANDRA VITTRUT

Under stor del av vintern sågs en vittrut relativt ofta inne i Stockholms city och då gärna i närheten av Skeppsbron.

Många av de trutar, som ibland övernattar stående på isen vid t ex Värtan, flyger under dagen iväg till soptippar som t ex Högbytorpstippen i Bro för att födosöka. Därför fanns det naturligtvis en liten förhoppning om att kunna upptäcka vittruten bland dessa trutar, då de passerade över Järvafältet.

Det fanns också en liten förhoppning om att vittruten skulle följa med de trutar som dagligen gästar Råstasjön. Detta för att snylta på den fisk, som Solna kommun matar sjöns stora antal övervintrande gråhäger (60-70 st) med.

Det tycktes vara omöjligt att upptäcka någon överflygande vittrut, på väg till eller från Bro, över Järvafältet. Däremot upptäcktes på kvällen den 14/2 en bild på en vittrut i rapportsystemet Svalan. Bilden, som enligt bildtexten var tagen vid Råstasjön, visade tveklöst en närbild på en 2K-vittrut. Efter att ha kontrollerat med fotografen Graham Brodie från Hägersten, att han angett korrekt lokal m m, larmade undertecknad ut fågeln på Club 300s BMS-system.

FÖRSTA FYNDET AV VITTRUT PÅ JÄRVAFÄLTET 1994

Vittrut, en arktiskt häckande art som under vintern är en sällsynt och under senare år knappt årlig gäst i vår del av landet, har tidigare endast observerats vid ett enda tillfälle på Järvafältet. Denna sensationella upptäckt gjordes i samband med en omfattande fiskdöd i Säbysjön vintern 1993-94, en fiskdöd som orsakats av syrebrist efter extra lång tids isläggning.

På söndagen 15/2 bevakades naturligtvis Råstasjön och vittruten sågs, men då bara av Hasse Ivarsson, och detta endast under några minuter.

Den 16/2 visade emellertid vittruten upp sig desto bättre. Då anlände den rara gästen till Råstasjön vid niotiden och valde att inta en strategisk position ute på isen vid sjöns västra del, precis där gråhägerarna brukar matas. Under några timmars tid var den kvar på denna plats och där växlade den mellan att ligga och vila sig på isen eller att promenera runt bland gruppen av ca 50 gråhäger. Efter att ha lämnat Råstasjöns is flög vittruten upp för att vila på närbelägna höghustak, men gjorde dock fram till mitt på dagen några flygturer över sjön för att bli kontrollera matningsplatsen. Även under eftermiddagen observerades vittruten vid några tillfällen uppe på hustaken.

Eftersom det inte förekom någon matning under denna dag (16/2) tycks det som att flertalet av trutarna inte ansåg det värt att återkomma till Råstasjön utan valde att i fortsättningen födosöka på annan plats. Åtminstone gjorde vittruten detta val och sågs inte mera vid Råstasjön.

REKORDGAMMAL DUVHÖK VID LÖTSJÖN

Den 4/1 fotograferades en gammal **duvhökhona**, då den satt åt på en nyslagen gräsand vid Lötsjön. Höken var ringmärkt, och med bildernas hjälp gick det att läsa av ringen. Det visade sig då att denna **duvhök** var en riktig gamling, drygt 21 år gammal. Den ringmärktes som bounce, i en kull med fyra ungar, den 12/6 1988 vid Lappkärrsberget i Stockholm.

Under några vårveckor sökte sig därför ett stort antal måsar och trutar till Säbysjön för att äta den fisk som smälte fram ur isen. Vid något tillfälle räknades ca 35 st havstrutar in på sjöns is. Vittruten var stationär dagtid vid Säbysjön under perioden 6/4-11/4 1994. Järvafältets första vittrut upptäcktes av Holger Stenson.

Eftersom Lötsjön ligger bara ca 6 km från födelseplatsen kan man ju inte påstå att denna duvhök är någon långflyttare. Sveriges tidigare äldsta kända **duvhök** blev 18 år och 9 månader. Den äldsta kända i Europa var tidigare en tysk **duvhök** som blev 19 år och 9 månader. Lötsjöns **duvhök** slog dessa båda i ålder och tycks fortfarande vara i god form.

RINGMÄRKT KNÖLSVAN VID RAVALEN

Den 11/12 upptäcktes en ringmärkt **knölsvan** i Ravalen. Ringen kunde avläsas och genom kontakt med Naturhistoriska Riksmuseets ringmärkningscentral erhöles följande information:

"Svanen omhändertogs i Stockholms ström som oljeskadad den 26 jan 2002 och släpptes den 8 feb samma år i Nysätra, Lidingö efter att ha vårdats och ringmärktes som en 3K+ hane av KfV ("Katastrofhjälpen för Fåglar och Vilt").

Intressanta vinterobservationer på Järvafältet (december 2009-februari 2010)

Sångsvan

Den 20/2 sträckte 16 st sångsvanar i riktning mot sydväst över 30-meterskärret.

Vid Hästa groddamm rastade den 28/2 10 st sångsvanar (6 ad + 4 st 2K). Bör vara första gången sångsvanar rastade på denna lokal.

Salskrake

I Översjön rastade salskrakar med 1-2 ex. under perioden 1-6/12 och i Råstasjön 1 ex. den 25/2.

Ormvråk

Några få ormvråkar (2-3 st) övervintrade på Järvafältet.

Fjällvråk

Den 14/2 sågs en fjällvråk över Barkarbyfältet och den 11/2 1 ex. över Kista/E4.

Blå kärrhök

Den 21/1 sågs en honfärgad blå kärrhök flygande lågt över strandskogen vid Säbysjöns sydligaste del. Vinterobservationer av denna art är mycket sällsynta vid Järvafältet.

Bara några dagar tidigare observerades en honfärgad blå kärrhök vid Svartsjöviken, Ekerö, vilket skulle kunna var samma fågel som den som sågs vid Säbysjön.

Tornfalk

En tornfalk övervintrade på södra delen av Järvafältet. Sågs bl a vid Skogvaktarkärret. På norra delen av Järvafältet övervintrade ingen tornfalk, men under februari månads allra sista dagar sågs en tornfalk vid Barkarbyfältet.

Gråhäger

I likhet med många vintrar tillbaka i tid övervintrade gråhägrar, som mest närmare 70 st, vid Råstasjön där dessa utfordrades av Solna kommun. Trots denna insats upptäcktes, i samband med några extra kalla dagar och nätter under senare delen av februari, enligt uppgift ca 10 st döda gråhägrar vid sjön.

Vattenrall

Vid Råstasjön övervintrade som vanligt numera flera vattenrallar. Största rapporterade antal vattenrallar på "Svalan" var under vintern 4 st.

Vid Ravalen fanns två st vattenrallar under årets allra första dagar.

Därefter observerades en övervintrande vattenrall vid sjöns utlopp (Vibyån).

Rörhöna

Vid Lötsjön övervintrade som vanligt rörhöns, som mest rapporterades 4 st vid sjön.

Vittrut

Den 12-15/2 gästade en vittrut Råstasjön. Detta utgör det andra fyndet av arten på Järvafältet. Områdets första fynd av vittrut var den individ som under ca en vecka i april 1994 åt död fisk på Säbysjöns is.

Läs mer om Järvafältets andra vittrut på annan plats i detta JOK-blad.

Dvärgbeckasin

En rastande dvärgbeckasin upptäcktes den 28/12 i 30-meterskärret. Denna beckasin observerades dock bara just denna dag.

Sparvuggla

I den senare delen av december gjordes två observationer av sparvuggla i skogsområdet väster om Fäboda gård. I samma område hördes/sågs en sparvuggla vid flera tillfällen från den 7/2.

Den 24/1 hördes en sparvuggla norr om Älgkärrstippen.

Ängspioplärka

Den 12/12 upptäcktes 2 st rastande ängspioplärkor vid 30-meterskärret. Detta utgör sannolikt den första s k vinterobservationen av arten på Järvafältet.

Järnsparv

En järnsparv uppehöll sig vid JOKs och Sollen-tuna kommuns fågelmatning norr om Ravalen fram t o m den 18/12.

Strömstare

På flera platser utefter Igelbäcken, bl a norr och söder om flygfältet samt vid Överjärva, sågs provianterande strömstare under den gångna vintern. Trots ofta stark kyla, förenat med större snömängder och snödjup, lyckades strömstarna hitta tillräckligt med öppna vattenytor i bäcken för att kunna födosöka framgångsrikt.

Det upplevs naturligtvis som mycket positivt att Igelbäcken, även under dessa rejält vintriga förutsättningar, kan utgöra en övervintringslokal för strömstare.

Den 3/12 observerades en strömstare vid Viby gårds dammar, vilket förmodligen utgör en s k ny lokal för observation av denna art.

Isabellastenskvätta

6-9/12 1 ex. födosökte i det s k Plantagenområdet. Läs mer om detta fantastiska förstafynd för Järvafältet på annan plats i detta JOK-blad.

Björk- och rödvingetrast

December månads inledning var ovanligt mild vilket bidrog till att rekordmånga björk- och rödvingetrastar valde att stanna kvar i bl a vår del av landet. Dessutom var tillgången på föda, bl a i form av rönnbär, ovanligt riklig.

Det var först i början av februari som observationer av övervintrande trastar tydligt minskade. Under vintern var det främst rödvingetrastarnas stora antal som överraskade och under december - januari uppträdde dessa i ett större antal, än vad kanske någonsin tidigare upplevts i vår del av landet vid denna årstid.

Dubbeltrast

Arten observeras inte varje vinter på Järvafältet, men under vintern 2009-10 gjordes flera observationer.

Under december-februari sågs rastande/överflygande dubbeltrastar vid Barkarbyfältet, 30-metersskärret, Boda äng, Fäboda och Mulltorp.

Varfågel

Det fanns tyvärr ingen stationär varfågel under den gångna vintern (dec-jan) på Järvafältet. Den 28/2, d v s under sista dagen för s k vinterfågelobservationer, sågs en varfågel vid 30-metersskärret, Jägarkullen och Barkarbyfältet. Under större delen av mars fanns en stationär varfågel vid 30-metersskärret

Stare

Under den gångna vintern observerades betydligt flera starar än normalt.

Snösiska

Den 30/12 2009 upptäcktes en snösiska i ruderatområdet öster om Plantagens parkering. Fågeln, som alternerade mellan Plantagenområdet och Fågelrestaurangen vid 30-metersparkeringen, observerades t o m den 3/2.

Vinterhämpling

Antalet observerade vinterhämplingar satte nog under den gångna vintern nytt rekord för Järvafältet. Det var främst vid ruderatområdet öster om affären Plantagens parkering, och den s k Fågelrestaurangen vid 30-metersskärrets parkering, som vinterhämplingarna födosökte.

Störst rapporterade antal vinterhämplingar i ovannämnda områden var under december ca 40 st. Även under januari sågs som mest ca 40 st samtidigt vid Plantagenområdet. Under februari fanns under månadens första dagar fortfarande vinterhämplingar kvar vid Plantagenområdet. Därefter saknades sådana fram till månadens sista dagar och då sågs som mest 12 st i området.

Vid Hägerstalund upptäcktes ca 25 st vinterhämplingar den 20/1.

Hämpling

Under senare delen av december observerades en hämpling vid två tillfällen vid fågelrestaurangen (30-metersparkeringen).

Bändelkorsnäbb

Den 11/12 hördes en bändelkorsnäbb vid Väsby båtsmanstorp.

Mindre korsnäbb

Den mycket stora invasionen av arten under sommaren och hösten gjorde att det fanns onormalt många mindre korsnäbbar kvar i området under hela vintern. Födottillgången (grankottar) uppfattades dessutom som mycket riklig. Under februari sågs mindre korsnäbbar ofta uppträda i par och det finns mycket god chans till att ett riktigt stort antal häckningar genomförs i området.

Större korsnäbb

En större korsnäbb flög över Ravalen den 28/12. Den 11/2 sågs 2 st större korsnäbbar vid Solhöjden, Bromsten.

JÄRVAFÄLTET - UPPLANDS ARTRIKASTE VINTERLOKAL

Med hjälp av statistik, hämtad från rapportsystem "Svalan", kan man utläsa att Upplands bästa vinterlokal är södra delen av Järvafältet. Här observerades under perioden januari-februari 2010 70 st fågelarter, vilket är 5 st flera än den näst bästa lokalen (Årike Fyris).

På norra delen av Järvafältet sågs 64 arter, vilket gav detta område en delad tredje plats.

Slår vi ihop södra och norra Järvafältet blir totalsumman för JOKs "arbetsområde" 75 arter.

Adderar vi dessutom till områdets decemberarter så blir summan för hela Järvafältat under vinterperioden december-februari 86 arter.

Den gångna vinterperiodens allra tyngsta arter på Järvafältet var isabellastenskvätta, vittrut och bändelkorsnäbb.

NYTT FÅGELTORN VID SÄBYSJÖN!!!

Förhoppningen om att inom en snar framtid få ett nytt fågeltorn vid Säbysjön har under de senaste åren inte varit så särskilt stor, trots att det funnits ett rejält behov av ett större sådant. Större i detta sammanhang innebär inte ett högre fågeltorn, utan framför allt ett torn med utrymme som är anpassat till den stora mängd fågelintresserade, som nu förtiden besöker norra Järvafältet för att skåda fågel.

Vid årsskiftet nåddes undertecknad av små men trevliga rykten om att Järfälla kommun verkade ha något på gång beträffande möjligheterna till att bygga ett nytt fågeltorn. Enligt dessa rykten hade man lyckats lösa den ekonomiska biten, vilket ju självklart utgjorde en avgörande förutsättning för att kunna bygga ett nytt fågeltorn. Under årets inledning upplevdes det dock fortfarande, som att det inte var alldeles klart för bygget av ett nytt fågeltorn vid Säbysjön. Fanns det verkligen några "nya" pengar avsatta för fågeltornet?

Och i så fall, när skulle det kunna vara aktuellt med att börja bygga det nya tornet? En stillsam förhoppning vid denna tidpunkt (januari 2010) var, om det nu visade sig att det positiva ryktet om tornet var sant, att man kunde bygga det nya tornet tidigast under vintern 2010-11.

Minst sagt överraskad fick undertecknad, som just då (2 feb) befann mig ute i Hjälstaviken, helt plötsligt via mobil uppgift från sk skärr källa om att Järfälla kommun begärt in anbud från entreprenörer beträffande byggandet av ett nytt fågeltorn vid Säbysjön. Och detta bygge skulle utföras redan under våren 2010!

Det kändes nästan som överkligt. Är verkligen flera års kamp för ett nytt torn, som ibland kändes helt hopplös, äntligen över?

Man vågade knappt tro att det var sant.

Byggandet av det nya fågeltornet påbörjades den 17/3 i och med att byggmaterial med hjälp av kommunens traktor och sk timmerslöp forslades ut till arbetsplatsen, och när du läser dessa rader är förhoppningsvis det nya tornet färdigt för flera veckor sedan.

Det nya tornet är byggt på samma plats som det gamla, och kommer således att ersätta detta. Det nya tornet är utfört med två utsiktsplan och varje plan har en golvyta som är ungefär 6 x 4 meter. Detta medför att betydligt fler skådare får plats att samtidigt spana ut över Säbysjön än tidigare.

Det nya tornet, som byggts av trä, är dock något lägre än det gamla, vilket naturligtvis kan upplevas som en liten försämring. Förhoppningsvis bidrar den lägre höjden till att det nya tornet blir stabilare än det gamla. Åtminstone innan detta förstärktes vintern 2008-09.

Ritningar för det nya tornets design och konstruktion är utförda av arkitekt "Arne Nilsson Design".

Undertecknad har samarbetat med arkitekten främst då det gäller det nya tornets design. Detta avser t ex tornets placering, storlek på våningsplan och trapplaceringar.

Beträffande tornets konstruktion har arkitekten valt att i ganska så stor omfattning utnyttja Naturvårdsverkets sk typritningar för fågeltorn. Efter det att byggritningar skickats ut till entreprenör (= Lidingö Ytbehandling & Bygg AB) och JOKs representant (= undertecknad), gjordes några kompletteringar som bör förbättra tornet ur skådarsynpunkt.

Säbysjöns torn är byggt på berg, vilket känns betryggande, och konstruerat med målsättningen att försöka eliminera skakningar/vibrationer.

Den första skådartesten genomfördes innan tornet var helt färdigbyggt, bl a var inte alla bärande strävor monterade.

Vid denna test noterades tyvärr "vibrationer i tuben", vilka skapades av människor i rörelse på tornets golv.

En förhoppning är att de strävor som saknades vid premiärtesten kan bidra till att åtminstone minska de oönskade vibrationerna.

Om inte, så tvingas vi nog konstatera att det tycks vara oerhört svårt att bygga ett fågeltorn, där människor i rörelse inte framkallar några vibrationer/skakningar i våra tuber, i synnerhet inte då dessa används med stark förstoring.

Vill man bygga ett fågeltorn som inte drabbas av rörelser, vilka utgör en störning vid tubskådning, tycks enda möjligheten vara att bygga tornet av betong eller stål. Något som av olika skäl mycket sällan låter sig göras.

Järfälla kommun kommer att genomföra en officiell invigning av Säbysjöns nya fågeltorn i mitten av maj.

Håll därför gärna utkik på JOKs hemsidas "Anslagstavla" där exakt tidpunkt kommer att annonseras så snart som möjligt.

GENOMFÖRDA NATURVÅRDSARBETEN

På grund av de dåliga isarna under den gångna vintern kunde inte underhållsarbeten vid området sjöar och våtmarker utföras i normal omfattning. Vare sig av JOK eller av aktuella kommuner.

Solna stads meandring av Igelbäcken, Järfälla kommuns bygge av ett nytt fågeltorn vid Säbysjön och JOKs vassröjning vid Säby strandäng redovisas på annan plats i detta JOK-blad.

Bland övriga naturvårdsinsatser kan nämnas:
I Järfälla kommuns regi vassröjdes och slaghackades den 16-17/1 Säby strandängs fastlandsdel.

Arbetet, som utfördes av en entreprenör, skulle ha utförts under hösten 2009. Vid denna tidpunkt var det tyvärr alldeles för blött och sankt i det aktuella området för att kunna bära entreprenörens arbetsmaskin.

I början av april utförde Järfälla och Sollentuna kommun fräsning av strandzoner vid 30-meterskärret och Väsby sjöäng.

Syftet med detta arbete är att luckra upp strandzoner för att gynna bl a rastande och födosökande fåglar och då främst vadare. Förhoppningsvis bidrar den frästa/uppluckrade ytan till att skapa en ökad tillgång på föda åt dessa fåglar.

VASS- OCH SLYRÖJNING PÅ SÄBY STRANDÄNG

JOKs traditionella vassröjardag på Säby strandäng med tillhörande öar fick denna vinter tyvärr ställas in. Vid det utannonserade datumet (13/2) för den stora röjardagen var isförhållandet alldeles för dåligt, för att vi utan risk för ofrivilliga bad skulle kunna få en trivsamt till sammans och detta med bra resultat av vår arbetsinsats. En viss förhoppning fanns dock att vi skulle kunna genomföra vinterns röjning vid ett senare tillfälle, men den stora och långvarigt liggande snömängden förhindrade att tillräckligt tjock och säker is bildades på strandängens flytöar.

Lyckligtvis kunde "fredagsgänget"* under tre fredagar (22/1- 8 man, 29/1- 7 man, 5/2- 6 man) utföra tillräckligt mycket arbete för att vi skulle kunna känna oss hyfsat säkra på att fågelfaunan på strandängens skulle bevaras.

Järfälla kommun avlägsnade med röjsåg en del årsskott av grövre växter som t ex sälj och björk ute på strandängens öar.

Vårens strandzonsfräsning utgör en test. Noterar vi ett resultat som uppfattas positivt, t ex att flera vadare än tidigare födosöker i det frästa området, hoppas JOK naturligtvis på att kommunerna fortsätter med denna typ av fräsning under kommande år. I synnerhet som denna är ganska så begränsad i omfattning och därmed också när det gäller kostnad.

Arbetet utfördes av samme entreprenör som under de senaste åren förtjänstfullt arbetat med att underhålla och förbättra området våtmarker.

Under vintern avlägsnade både Järfälla och Sollentuna främst barrträd på flera platser i naturreservatet för att gynna lövträd som t ex asp och ek.

Vid Råstasjön kämpade Örjan Holm, Jannica Wilhelm, Hans Ivarsson, Ari Määttä m fl med att arbeta fram lämpliga ytor för boplatser åt sjöns skrattnåsar. Detta genom att avlägsna/trampa ned vass ute på nåsarnas favoritöar, som är belägna i sjöns östra del.

År 2009 häckade ca 500 skrattnåspar vid Råstasjön, vilket utgör det största antalet vid sjön på åtskilliga år.

Solna stad avlägsnade en del vass m m i Råstasjöns västra del. Denna insats bör kunna gynna artrikedomen vid sjön och kanske t o m vara tillräcklig för att locka bl a vadare till Råstasjön.

JOK startade sitt årliga naturvårdsarbete vid Säby strandäng februari 1999. Detta då främst för att hjälpa till med att säkerställa att bl a de viktiga öarna utanför strandängens var i så bra skick som möjligt för den fågelfauna som vi önskade oss i just detta område.

Under åren 1999-2010 har JOK tyvärr tvingats ställa in den "stora vassröjardagen" på strandängens och på de tillhörande öarna vid tre tillfällen (åren 2002, 2008 och 2010). Detta p g a för dålig, tunn is.

Vid samtliga av dessa tillfällen har ändå ett tungt järngång på lätta fötter tassat ut på tunn is för att avlägsna vassen ute på de allra yttersta, och av nåsarna mest attraktiva, öarna.

* Fredagsgänget år 2010 utgjordes av Kim Alpgård, Olle Bernard, Gunnar Blom, Tommy Carlsson, Ulf Franzén, Michel Goiny, Per Lundkvist, Kjell Sahlberg, Lars-Erik Saraniemi, Gunnar Siljestrand och Jan Tallmark.

SOLNA STAD HAR MEANDRAT IGELBÄCKEN

Under februari-mars 2010 utförde Solna stad arbeten med att gräva om Igelbäckens raka sträckning till en meandrande, slingrande bäckfåra.

Detta har genomförts på två tredjedelar av bäckens sträckning mellan Tunnelbanebron och järnvägen i nordvästra Solna.

I projektet ingick förutom omläggning av Igelbäcken även att placera ut stenar och block på bäckens botten.

Syftet med projektet är att förbättra förutsättningarna för djurlivet i Igelbäcken med närområde.

Arbetet med bäcken kommer att leda till bättre livsmiljöer för vattenlevande smådjur och den sällsynta fisken grönling.

Bäckens nya slingrande sträckning kommer dessutom att skapa variation i landskapet, vilket bör upplevas positivt av bl a friluftslivet. Ett liknande bäckprojekt utfördes 2005–2007 av Sundbybergs stad i samarbete med Solna stad. Då grävdes Igelbäcken om till en slingrande bäck väster om tunnelbanebron, precis på gränsen mellan dessa båda kommuner.

BARKARBY FLYGFÄLT

Nedläggningen av Barkarby flygfält är ett faktum, vilket nog även den aktuella flygklubben numera tvingats inse. Deras överklaganden har inte vunnit gehör i någon instans och då man valde att gå ända upp till Högsta domstolen nekade HD flygklubben s k prövningstillstånd.

Undertecknad tycker sig ha märkt att antalet flygningar vid flygfältet redan minskat och sannolikt har många av de flygare, som nyttjat Barkarby flygfält, sökt sig till andra flygfält.

I slutet av februari informerade Järfälla kommun om att alla flygplan skall ha lämnat flygfältet senast den 31/5 2010.

Landningsbanan kommer därefter att spärras av för start och landning.

Den 30/6 2011 skall flygklubbens byggnader och anläggningar vara bortforslade.

På Barkarbyfältet planeras för den nya Barkarbystaden med 4000-5000 bostäder och ca 6000 arbetsplatser.

FISKDÖD I RAVALEN OCH SÄBYSJÖN

Under vintern och våren konstaterades en relativt omfattande fiskdöd i Säbysjön och Ravalen. Denna typ av fiskdöd, som är återkommande i relativt grunda sjöar, orsakas av att sjöarna/fiskarna drabbas av syrebrist, vilken kan uppstå när isen ligger tillräckligt länge. Dessutom skall enligt uppgift snötäckt is, vilket den gångna vintern bjöd rejält på, kunna bidra till att minska sjöars syremängd.

Säbysjön och Ravalen har vid flera tillfällen drabbats av fiskdöd orsakad av syrebrist, men då ofta bara i en mindre omfattning. Våren 1994 drabbades emellertid Säbysjön av en mycket omfattande fiskdöd, vilken det fortfarande pratas om bland de som blev vittne till denna. Döda och långsamt ruttande fiskar lastades då upp i stor mängd från bl a Igelbäcken och Tånglötsbäcken.

Hur drabbar fiskdöden detta år fågelfaunan vid områdets sjöar?

När den döda fisken smälte fram ur isen och blev tillgänglig som föda samlades framför allt trutar och kråkor vid sjöarna.

Även havsörnar lockades under någon vecka hit och detta i ett antal som får anses vara överraskande stort. Den 6/4 fanns minst 9 st havsörnar

vid Säbysjön och vid några tillfällen sågs flera av dessa t o m spelflyga över sjön.

P g a ett minskat antal fiskar, och då i synnerhet rovfiskar som gädda, förbättras förutsättningarna för lyckade häckningar för t ex små- och svarthakedopping samt knipa. Gädda utgör en predator på framför allt dessa arters ungar. Fiskdöden bör minska övriga fiskarters antal och detta bör i sin tur bidra till en minskad konkurrens om föda för änder/doppingar.

Efter fiskdöden 1994 häckade smådopping för allra första gången i Ravalen och Säbysjön.

Fiskdöd skapar inte bara positiva effekter hos aktuella sjöars fågelfauna. Färre fiskar i sjöarna är naturligtvis negativt för fiskande fåglar som t ex fiskgjuse, storlom och skäggdopping.

En positiv sidoeffekt av minskad fiskmängd i Säbysjön blir sannolikt ett minskat tjuvfiske. Detta bör gynna sjöfågelfaunan och då i synnerhet om vi slipper tjuvfiske från båt. I Säbysjön råder fiskeförbud, undantag dock för s k isfiske.

Enligt naturreservatets föreskrifter är det förbjudet att framföra farkost på Säbysjön mellan 1 april och 15 juli.

NATURMORGON BESÖKTE JOK OCH JÄRVAFÄLTET

Lördagen den 20/2, som nog var en av vinterns mest vintriga dagar med nästan snöstorm och 14 minusgrader, gästade Radions Naturmorgon norra Järvafältet.

Ett av programmets teman denna lördag var korsnäbbar. Därför ansågs det lämpligt att göra ett besök vid JOKs skogsmatning väster om Fäboda, eftersom det var känt att det bland granarna i detta område funnits stationära mindre korsnäbbar sedan sommaren 2009.

Trots ett ganska så kämpigt väder, med snö och kraftig blåst, lyckades JOK representerat av **Bo Hallman, Björn Wester och Olle Bernard**, åtminstone visa upp flygande och lockande mindre korsnäbbar för Naturmorgons fältreporter **Lena Näslund**.

Hans-Georg Wallentinus, som specialiserat sig på fågelläten, var också på plats vid JOKs matning. Här beskrev han skillnaden på de större och mindre korsnäbbarnas läten samt berättade om de s k sonogram, med vilkas hjälp Hans-Georg studerat bl a fågelläten.

JOKs representanter fick dessutom chansen att i direktsändningen berätta lite kort om Järvafältet och områdets tämligen rika tillgång på fåglar. Vi i JOK brukar ju tillsammans observera ca 190 fågelarter/år och närmare 100 arter häckar i området, vilket måste anses vara riktigt bra i synnerhet om man betänker att Järvafältet är beläget bara 1-2 mil från Stockholms city.

Dessutom omnämndes förståss den gulbrynade sparven (obsad januari-februari 2009) samt några lite mera aktuella rariteter som isabellastenskvätta (obsad december 2009) och vittrut (obsad februari 2010).

Det upplevs givetvis som mycket positivt att "Naturmorgon" väljer att direktsända från en av JOKs fågelmatningar på Järvafältet. Förhoppningsvis bidrar detta till att skapa ett ännu större intresse för fåglarna på JOKs hemmaplan, vilket är viktigt i klubbens arbete med att bevara Järvafältets gröna områden inkluderat den biologiska mångfalden, där naturligtvis en artrik fågelfauna ingår.

Även Krister med i Naturmorgon

Den 20/3 var JOKaren **Krister Mild** gäst i "Naturmorgons" direktsändning. Programmets fältreporter **Lena Näslund** hade på något mycket märkligt sätt lyckats lura iväg Krister från Järvafältet för ett möte i Tyresta Nationalpark.

Ett av programmets teman denna lördag var naturljud och därför var Kristers medverkan mycket lämplig. Krister, som av fältreportern kallades för "naturljudsjägare", har ca 30 000 ljud sitt arkiv. Flertalet av dessa gäller fåglar och i programmet fick lyssnarna höra ett antal av dessa.

TACK FÖR BIDRAG TILL FÅGELMATNINGARNA

Ett stort tack till alla JOKare som på olika sätt stöttat/sponsrat klubbens fågelmatningar. Medlemmarnas stöd till JOKs matningar har nog aldrig varit större än under den gångna och för fåglarna så jobbiga vintern 2009-10. Och skulle alla ni som hjälpt till med mat o s v vid JOKs matningar namnges, vilket naturligtvis borde varit på sin plats, hade detta JOK-blad blivit så tjockt att vi sannolikt fått ge ut ett extranummer.

Risken för att vid en uppräknings glömma eller helt enkelt missa någon person som bidragit till våra matningar, är som nog alla förstår dessutom alldeles enormt stor. Så än en gång- **TACK TILL ER ALLA!**

JOK arrangerar ju sedan flera år tillbaka två egna matningar (söder om Säbysjön och väster om Fäboda). Dessutom anordnar JOK tillsammans med Sollentuna kommun, sedan ett par vintrar tillbaka, en mycket publik och populär matning norr om Ravalen.

JOK hoppas kunna fortsätta med fågelmatningar på norra Järvafältet i ungefär samma omfattning som under den gångna vintern, då JOK inhandlade fågelmat för ca 7000 kr. För att matningarna skall fungera lika bra som tidigare, är givetvis ett fortsatt stöd från er medlemmar av största värde.

PS: Ett extra tack till **Hans Elleby** som snickrade ihop en ny fågelmatare vid Säbysjön. Dessutom lagade han den gamla så att denna kan nyttjas ytterligare några år.

Ett extra tack även till **Anders Lindberg** som ordnade fram nya inplastade fågelplanscher till våra matningar.

CHAMPION 2009 NORRA JÄRVAFÄLTET

År 2009:s Champion på norra Järvafältet blev **"Matte" Weiland** med 178 arter. Närmaste konkurrenter lyckades få ihop 176 arter. Vinnande arter, d v s sådana som hans närmaste konkurrenter inte lyckades få se, var bl a prutgås, rödstrupig piplärka, större korsnäbb och bändelkorsnäbb.

Lite överraskande fick nötkråka en avgörande roll eftersom i princip ingen sådan visade upp sig för Mattes medtävlare under hela hösten.

Raske Matte hade redan klarat av nötkråka under våren 2009. Grattis "Matte"!

CHAMPION 2009 SÖDRA JÄRVAFÄLTET

Champion år 2009 på södra Järvafältet blev **Ari Määttä** med 132 arter.

S k "tunga" arter för Ari var bl a pilgrimsfalk och slaguggla. Grattis Ari!

LILLA BERGSPRISET 2010

På eftermiddagen den 5/1 stod helt plötsligt och för alla, inklusive vinnaren själv, mycket överraskande **"Hasse" Fröling** som vinnare av det "Lilla Bergspriset". Vinnare av "Lilla Bergspriset" är den som först observerat 50 arter på norra Järvafältet.

Hur många gånger pengarna som ett tips på "Hasse" Fröling som vinnare skulle ha gett, lär vi aldrig få veta. Men mycket pengar hade det alldeles säkert blivit.

En spillkråka vid Bögs gård fick Hasse att bryta ut i ett välförtjänt segerjubel. Grattis "Hasse"!

STORA BERGSPRISET 2010

Den 5/4 avgjordes kampen om det "Stora Bergspriset" (först till 100 arter på norra Järvafältet) och vinnare av 2010 års pris blev **"Matte" Weiland**.

Om man påstår att vinnaren av det "Lilla

Bergspriset- 2010" Hans Fröling var en s k högoddsare, kan man ju utan någon som helst tvekan kalla vinnaren av de "Stora Bergspriset- 2010" Matte Weiland för det motsatta. Grattis till lågoddsaren "Matte"!

JOK SERVERADE KAFFE PÅ NATURSKOLANS FIK

JOK ansvarade för serveringen på Naturskolans kafé (Väsby gård) den 14/2 och 11/4 2010.

Tack vare suveränt bra och ideellt arbete av **Karin Callmer, Marianne Cedervall, Ulla Björkdahl, Gunta Dambekalns, Elisabeth Eklund, Orvar Fredriksson, Anna-Lena Jonseng och Sophie Sällström** serverades kaffe med tilltugg åt ca 250 st naturreservatsbesökande personer.

JOKs medverkan (totalt 4 gånger/år) är viktig för att Naturskolans kafé skall kunna fortsätta sitt populära öppethållande. Förutom att denna aktivitet sprider mycket god PR för vår klubb, tillför kafégruppens idella arbete en ekonomisk vinst åt JOK. Vinsten på kaféörelsen delas i proportion till hur många söndagar som respektive förening arbetat i kaféet. För verksamhetsåret 2009 blev JOKs vinstandel över 6000 kronor, vilket givetvis är mycket positivt. Kafépengarna är inte öronmärkta för något speciellt ändamål, men bidrar bl a till att JOKs fågelmatningar kan hållas i mycket god form.

JOK kommer även i höst att ansvara för fiket under några söndagar. Vilka dessa söndagar är kommer att presenteras på JOKs hemsida (Anslagstavlan) i god tid för att vi skall hinna dit och fika.

BÄVERNYTT

Bävem, som för andra vintern övervintrat vid Ravalen, har överlevt den gångna vintern. De spår som upptäckts under början april har hittills inte avslöjat om det rör sig om en ensam bäver, eller kanske rent av en familj, som övervintrat i bäverhyddan vid Ravalen.

MINKNYTT

Även denna vinter assisterade JOK Järfälla kommuns viltvårdare i jakten på mink. Vid strategiskt utplacerade s k slagfällor i 30-meterskärret **fångades 3 st minkar**. Under sommarhalvåret vilar minkjakten för att återupptas i höst.

Nyårsplock i Nyköpingstrakten 2/1 2010

Deltagare: Mikael Frost, Stig Holmstedt (ledare), Per Jacobsson, Kjell Sahlberg, Lasse Sunnerstig och Kjell Sahlberg.

Sex tappra JOK-are trotsade snö och kyla och gjorde rent hus i Nyköpingstrakten. Faktum är att vår bästa exkursion av tolv hittills genomförda gjordes i 18 graders kyla den 6/1 2003, då vi fann inte färre än 58 arter. Denna gång blev det bara 52, men så låg ju temperaturen "bara" på ca minus tio grader. Det var dock hög kvalitet på listan.

Som vanligt startade vi vid Brandholmen reningsverk där en vattenrall stöttes samt några rödvingetrastar, gärdsmygar, starar, en rödhake och minst fyra sävsparvar också noterades.

Våtmarker genomrunna av varmare vatten verkade vara melodin för dagen och därför fortsatte vi tämligen omgående till Brannäs våtmark där vi stötte en flock om inte färre än fyra vattenrallar som med hängande ben flög och gömde sig i en tät vassrugge. Här fanns också en enkelbeckasin samt säkert ett dussin gärdsmygar.

Vi körde nu på en oplogad och slirig väg ut till iskanten vid Örsbaken. Den stora viggflocken, enligt uppgift på ca 20000 individer, låg tyvärr på andra sidan fjärden och närmast vår iskant dominerades vattenfågeln av en flock

om ca 200 knipor. Men det fanns även minst 15 bergänder, 18 alfåglar, fyra salskrakar och två skäggdoppingar här. En havsörn passerade.

Ett larm om en smådopping i Oxelösunds hamn fick oss snabbt dit och här fanns det också, som vanligt, en massa sothöns samt havstrut, skratmås och fiskmås.

En halkig vandring ut till Femörehuvud gav dagens kanske bästa utbyte. I skogen upptäcktes två större korsnäbbar (ny art för dessa turer) som på nära håll kalasade på tallkottar och utanför huvudet hittade vi, just när en snöby hade upphört, inte färre än ett tiotal tordmular samt en smålom. Ytterligare en havsörn svepte förbi

Vid ett snabbt besök vid kylvattendammen i Oxelösund adderades kricka och gråhäger till artlistan. Därefter spurtade vi på nästan oplogade vägar med stor risk för fastkörning till skogsmatningen på Örstignäs där vi i skymningen fyllde på med tofsmes, entita och talltita.

Det var en som vanligt mycket nöjd grupp som skev artlista och fikade på Sillekrog efter turen.

Stig Holmstedt

SVARTHALSAD TRAST I DUVBO

Den 30/12 2009 upptäcktes en svarthalsad trast på en fågelmatning i Duvbo och här trivdes den rara gästen så bra att den stannade kvar vid matningen under resterande del av vintern, fram till den 19/3 2010.

Duvbo är beläget ca 1 km väster om Lötsjön i Sundbyberg, en sjö som sedan gammal hävd räknats in i JOKs arbetsområde, dvs Järvafältet. Så här nära Järvafältet har aldrig tidigare en svarthalsad trast observerats, men tyvärr gjordes ingen obs av den rara trasten inom JOKs arbetsområde.

Vi får således vänta ytterligare en tid innan vi kan skriva in även denna art på förteckningen över på Järvafältets fåglar.

HAVSÖRNSINVASION

I början av april 2010 observerades födosökande havsörnar på norra Järvafältet i ett större antal än kanske någonsin tidigare.

Födan som lockade hit dessa havsörnar var mängder av död fisk, drabbad av syrebist, som smälte fram ur isen vid Säbysjön och Ravalen. Störst antal havsörnar var 9 st som uppehöll sig vid Säbysjön den 6/4.

REKORDTIDIG STENSKVÄTTA

Redan den 27/3 upptäcktes vårens första stenskvätta och detta utgör det tidigaste fyndet av arten som gjorts på norra Järvafältet.

Åtminstone efter år 1992.

Den fram till i år tidigast anlända stenskvättan upptäcktes den 2/4 1999.

Den 27/3 observerades årets första stenskvättor inte bara på Järvafältet utan också i Uppland och i Stockholms rapportområde.

ÄRTSÅNGARE FRÅN ÖSTERFÄRNEBO I ISRAEL

Källa Naturhistoriska Riksmuseet

Den 5 april kontrollerade ringmärkare vid fågelstationen i Eilat i Israel en ärtsångare med svensk ring. Fågeln ringmärktes den 20 maj 2009 vid Österfärnebo i Gästrikland.

Avståndet mellan märkplatsen och fyndplatsen är 3677 km.

Ärtsångarna övervintrar i området precis söder om Sahara och passerar östra Medelhavet både höst och vår.

Det finns sedan tidigare ett vinterfynd i södra Tchad av en ärtsångare märkt i Sverige.

Det ryktas att....

raksträckan förbi JOKs matning söder om Säbysjön numera kallas för "Fribergs kurva". Trots den måttliga hastigheten av max 1 km/tim lyckades Lars Friberg med bravaden att i ult-raslowmotion glida av den då lite snöiga och halkiga vägen.

Om inte fem st urstarka JOKare lyckats lyfta upp bilen på vägen igen, hade Lars bil sannolikt snabbt förvandlats till ett reservdelslager för hugade spekulanter som uppskattar sk självplock. PS: BMW står väl för "Bakhjulsdraft Måttligt bra Wintertid".

mattedoktorn "Micke" Björklund forskar på cirklar och genast börjar vännen av ordning bli riktigt, riktigt orolig. Eftersom en cirkel väl saknar ett slut undrar man med spänning på hur detta skall sluta. Vad kommer Micke att komma fram till? Är cirkeln kanske inte längre rund? Micke har kanske lyckats forska sig fram till att cirkeln är oval, kanske t o m fyrkantig. Och var tog i så fall allas vårt kära pi (talet 3,14), som styrt så många av oss i livets cirkelbana, vägen? Vi förutsätter emellertid att Mickes forskning åtminstone leder fram till, att han kan förklara varför en fyrkantig boxningsarena kallas för en boxningsring.

PS: Det ryktas för övrigt att Micke så småningom kommer att köra igång en studiecirkel i JOK på temat cirkel. Det förväntas att intresset för denna blir så stort att deltagarantalet måste begränsas. Därför kommer lite smårunda JOKare få företräde vid ansökan till "Mickes" studiecirkel. Detta medför, som alla inser, att JOK-bladets välbyggde redaktör inte har den allra minsta chans att komma med. Men det är smäljar man får ta, när man "tvingas" röra sig med en elitidrottarens spänst.

Per Lundkvist snappat upp ett heltokigt rykte, som man egentligen inte skulle nedlåta sig till att publicera i ett så seriöst forum som JOK-bladets ryktasspalt. Det otroliga, och givetvis helt osanna ryktet försöker göra gällande att 30-meterskärret fått sitt namn p g a att det bara är skådare som inte orkar gå mer än 30 meter från bilen som skådar där. Ojojjoj så vansinnigt fel. På 30-meterskärrets obsplats har ju maratonlöpare, Vätternrundancyklister, Lidingöloppslöpare, unikt spänstiga "postisar", Kilimanjarobestigare, ofrivilliga vinterbadare i Säbysjön och många fler superaktiva personer observerats.

PS: Alla JOKare, med den minsta gnutta insyn i Järvafältets historia, vet ju att det är militären som gett 30-meterskärret sitt unikt namn.

biltillverkaren Spykers, och numera även Saabs högsta boss, holländaren Victor Muller är fågelskådare. Vännen av ordning undrar därför om inte Victor köpt Saab bara för att få möjlighet till att göra avdragsgilla tjänsteresor till Saabförsäljarna i t ex Luleå och Kiruna. Lappuggla, fjäll- och dalripa, lappmes osv måste vara jättetunga kryss för en holländare. Man vill ju gärna också hoppas på att den nye fågelskådande chefen skall lyckas med att ge den "gamla" Saaben lite luft under vingarna.

eleverna i Sollentuna skall få sätta betyg på sina lärare och att dessa betyg skall tillåtas påverka lärarnas löner.

P g a denna betygsrevolution kommer ingen av oss att bli det minsta förvånad om Bosse Hallman, Rösjöskolans stöttepelare, byter ut sin eleganta Jaguar mot en ännu elegantare Rolls Royce. Populära, och därmed numera också välbetalda, skollärare skall givetvis åka i en äkta klass-bil.

Lasse Imby besökt Norrköpings Fågelklubb två kvällar i rad för att visa fågelbilder. Dessutom körde han under de båda kvällarna med exakt samma bildprogram.

Vännen av ordning blir givetvis mycket nyfiken på vad det är som gör Lasse så populär i Norrköping, att han tror sig om att kunna fylla en bildvisningslokal två kvällar i rad?

Vid kontroll hos Statens publikräkningskontrollant visade det sig att på Lasses första bildkväll kom det inte en enda besökare. Påföljande kväll kom dock ca 40 personer för att lyssna på Lasse och titta på hans bilder. Enligt Lasse var denna bildkväll en formidabel succé och enligt samma något opartiska källa, blev Lasse inropad fyra gånger för att ta emot publikens enorma jubel. Det skulle ju kunna tolkas som att Lasse nästan är av "Birgit Nilsson-klass". Men kanske ändå inte på att sjunga opera.

Det förefaller dock ändå som något av ett stort mysterium, att det den ena kvällen kommer noll personer, och kvällen därpå ca 40 st för att kolla på Lasses bilder.

Visserligen hade JOK årsmöte samma kväll som Lasse fick noll besökare, men detta bör väl inte påverkat Norrköpings fågelintresserade att så totalt svika Lasse. Vi såg i all fall inte så många Norrköpingsbor på JOKs årsmöte.

PS 1: Till Lasses förtjänst bör i alla fall framhållas att det är mycket bättre att åka en dag före, i stället för en dag efter, om man skall hålla ett föredrag i t ex Norrköping.

PS 2: Är det någon i JOK som kan donera Lasse en kalender med övertydlig text/siffror på dagar och datum?

flera som besökt Naturhistoriska Riksmuseet efter den 16/3 inte riktigt känt igen sig. Man tycker helt enkelt att "Riks" inte varit sig likt, några anser t o m att museet förlorat sin själ. Flera JOKare ställer sig dock verkligen frågande till att denna förändring skulle kunna ha något att göra med att "Lasse" Imby, en av "Riks" klenoder, just vid denna tidpunkt slutade sin tjänst på museet, för att vid mogen ålder övergå till att bli friherre.

En viss oro har spridit sig bland flera JOKare över hur "Riks" skall kunna klara sig utan Lasse. Museet kommer förmodligen att överleva, men man får nog räkna med en minskad publik-tillströmning under ganska så lång tid framöver. Nu finns det lyckligtvis flera JOKare som arbetar kvar på "Riks", men efter att Lasse blivit "pancho", tvingas dessa sannolikt få dra ett betydligt tyngre lass, för att kunna ersätta Lasse och därmed rädda Riksmuseets framtid.

"Rulle" Jarvad för några år sedan förädrades en sån där presentfågelholk som brukar innehålla ett snapsglas. En ganska så populär present till fågelintresserade.

"Rulle" har dock på senare tid, och med stor förvåning, noterat att varje gång som han kikar in i holken, tycker han att nivån i snapsglaset sjunkit. Klart oroande och otroligt märkligt. Därför funderar "Rulle" på att installera en Web-kamera i holken, vilket numera har blivit en allt populärare metod för att intensivbevaka livet i en fågelholk.

"Rulles" nya Web-kamera var dock inte införskaffad för inte filma fågelungar som matas, utan givetvis för att hjälpa honom att avslöja snapsglasfågelholkens objudne gäst.

Att kolla direktsändningen från "Rulles" snapsglasfågelholk, blir nog minst lika spännande som att se målarfärg torka.

PS: Är det någon som känner till om "Rulle" brukar gå i sömnen?

den gulbrynade sparven äntligen kommit hem. Med detta avses inte att den rara fågeln lyckats återvända till Sibirien, vilket i och för sig är vad vi alla önskat att den klarat av. Däremot är det så att den gulbrynade sparven, åtminstone en vacker modell av denna i trä som skapats av JOKaren **Peter Jacobsson**, numera har flytta in i ett mycket fågelvänligt hem med utsikt över det Järvafält, dit han lockade rekordstor publik under januari-februari 2009.

Den gulbrynade sparven skulle för närvarande kunna larmas på Club 300s larmsystem som stationär, t o m mycket stationär.

Tommy Carlsson börjat extraknäcka hos Sverker Olofsson i Plus. Tommys första arbetsuppgift hos Sverker blev att testa fram vilka mobiltelefoner som klarar av att maskintvättas.

Visst är det viktigt att få veta vilka mobiler man slipper plocka ur t ex en jackficka, innan man slänger ner klädesplagget i tvättmaskinen.

Och för oss JOKare är det självklart utomordentligt bra att känna till vilka mobiler som tål en omgång i tvättmaskinen, för då bör vi ju också kunna räkna med att dessa tål ett vinterbad i t ex Säbysjön. Mycket bra att veta inför kommande vassröjningar.

Sverker förväntas att inom kort presentera Tommys spännande testresultat.

PS: Tommy offrade sin egen mobil, någon vill dock envist påstå att det var jobbets, i det första maskintvättstestet. Eftersom denna mobil till stor överraskning överlevde badet, slapp den att få avsluta sitt abonnemang i Sverkers soptunna.

ovannämnde Sverker Olofsson skall sluta med Plus, vilket får en mycket orolig vän av ordning att undra hur livet skall kunna gå vidare utan Sverker.

Vännen av ordning kommer definitivt att lägga ett generöst bud på Sverkers ökända soptunna och vem vet, kanske kommer denna berömda tunna att bli ett av Järfällas nya turistmål.

flera JOKare blev vittnen till när **"Steffe" Sjökvist** bröt mot alla regler och klev innanför avspärmingen för arbetsområdet vid Säbysjöns fågeltornsbygge.

Nu kan JOK-bladet avslöja att "Steffe" gjorde detta s k övertramp i tjänsten, som representant för det företag han arbetar hos - en av landets mera kända hissfirmor.

För att inte störa tornetjobbarna offrade "Steffe" en tidig helgdagsmorgon bara för märka ut läget för det nya tornets hiss. Bra jobbat Steffe" utropar JOKs PRO-grupp, som tycker att det skall bli otroligt skönt att slippa allt trappränande.

PS: Detta är nog det första garanterat osanna rykte som spridits via denna seriösa ryktasspalt.

många JOKare bör vara rejält tacksamma för att klubbens kassör **Björn Wester** inte är lika hästtokig som de ekonomiskt ansvariga i Rättviks kommun. Dessa finansgenier(?) har enligt uppgift satsat kommunens s k rörliga kapital på att köpa travhästar.

För Rättviks kommuns innevånare kan vi bara hoppas på, att man köpt hästar som är betydligt mycket snabbare än, och inte fullt så stelbenta, som den klassiska Dalahästen från Nusnäs.

PROGRAM FÖR JÄRVAFÄLTETS ORNITOLOGISKA KLUBB HÖSTEN 2010

Järva-exkursioner

Bengt Sundbergs fågelvandringar på Järva – som ordnas av JOK och SNF/Sollentuna – är numera en institution och i höst finns det fyra möjligheter att under initierad ledning följa årstidernas och fågellivets växlingar på fältet – **söndagarna 29/8, 26/9, 31/10 och 28/11**.

Du behöver inte föränmäla dig utan det är bara att komma till Väsby gård till kl. 9.00 aktuell dag.

Övriga exkursioner

2-6/9 (torsdag eftermiddag - måndag kväll) - Skåne-Västkusten

Missa inte JOKs klassiska hösttur till Skåne och Västkusten. Fågelflyttningen har nu kommit igång på allvar, men det är fortfarande tidigt på säsongen så nästan alla arter på artlistan är möjliga, och några till! Mycket fågel och många arter kommer det att bli. En stor fördel med resmålet är att det alltid finns bra skådningsalternativ nästan oavsett väder och vind. Vädret blir vägledande om dagen ska ägnas åt sträckbevakning vid Nabben, rovfågelsträck vid Skanörs Ljung, havsfågelspaning vid Glommen eller Hovs Hallar, eller sjöfågelsträck vid Sandhammaren.

Vi är också lyhörda för raritetslarm.

Exkursionsledare är Anders Sennmalm, anders.sennmalm@bredband.net, som du anmäler dig till senast den 2 augusti!

Antalet deltagare är begränsat till 7 personer och vi åker i en minibuss.

Luncherna äter vi i fält, men om kvällarna äter vi middag på restaurang och har *what we in Sweden call artgenomgång*.

Kostnaden uppskattas till runt 2200 kr för bilhyra, bensin och övernattningar.

Anmälningsavgiften, 400 kr, skall vara inbetald på JOKs postgirokonto 58 01 32 – 9 senast en vecka efter sista anmälningsdagen, d v s måndagen den 9 augusti!

11-12/9 (lördag morgon - söndag eftermiddag) – Färnebofjärden - Ledskär

På lördagen traditionellt pyssel i och vid Kölförstorpet samt exkursion i närområdet till t.ex. den fina vadarlokalen Österviken. Sedan kräftskiva med de drycker som här till kräves.

Påföljande dag exkursion till Ledskär m. fl. lokaler i Norduppland – fågeltillgången får bestämma.

Pris för kräftskiva (inkl dryck) och transport ca 400 kr.

Anmälan till Stig Holmstedt, stig.holmstedt@gmail.com senast onsdagen den 1 september.

Ange då ditt mobilnummer!

20-24/10 (tidig onsdag eftermiddag - söndag kväll) - Öland

Öland i slutet av vecka 42 betyder stora naturupplevelser, rara fåglar, god mat och ädla drycker.

Kostnaden för all denna härlighet är ca 1800 kr inkl tre middagar som vi lagar i olika matlag.

Exkursionsledare är Stig Holmstedt och Anders Sennmalm.

Anmälan till stig.holmstedt@gmail.com senast onsdagen den 10 september.

Ange då ditt mobilnummer!

Anmälningsavgiften, 400 kr, skall vara inbetald på JOKs postgirokonto 58 01 32 – 9 senast en vecka efter anmälan.

9/1 - 2011 (söndag) - Nyårsplock

Sista dagen på trettondagshelgen frossar vi traditionellt på i årskryss i Nyköpingstrakten, nu för trettonde året i rad.

Området ligger tillräckligt långt söderut och erbjuder en mycket stor variation av biotoper så antalet arter har under flera tidigare expeditioner närmast sig 60.

Och nu skall vi spränga 60-vallen, förutsatt att just **Du** kommer med och hjälper till!

Anmälan till exkursionsledaren Stig Holmstedt, stig.holmstedt@gmail.com senast måndagen den 3 januari.

Meddela ditt mobilnummer samt om du kan ta med bil!

När egna bilar nyttjas på exkursionerna gäller följande:

Varje förare får 15 kr/mil som exkursionsdeltagarna (utom förarna) delar på.

Normalt blir detta 5-6 kr/mil för varje deltagare, men det kan ibland bli lite mer om inte bilarna fylls på ett optimalt sätt.

Innekvällar hösten 2010

Tisdagen 28 september – Etiopen

Björn Christensson åkte i vintras med en resa till Etiopien anordnad av Håkan Pohlstrand och Stig Holmstedt.

Håkan Pohlstrands skådarlogistiska lösning med ambulerande tältläger och trossvagn är smått klassisk.

Fågelmässigt erbjuder landet en stor variation med hela 30-talet endemiska arter.

Lägg därtill många spännande däggdjur.

Välkommen att njuta av Björns läckra bilder från denna resa.

Tisdagen 3 november – Alaska

Vår egen ordförande **Stig Holmstedt** ledde en resa sommaren 2009 till Alaska.

Resmålet kräver knappast någon närmre presentation.

Kvällens ciceron är Stig själv, där bildmaterialet är ett resultat av flera duktiga fotografer, sammanställt av Mathias Bergström.

Innekvällarna äger rum på Naturskolan vid Väsby gård på norra Järvafältet med början kl 19:00.

Parkering vid Bögs gård, därefter en kilometers uppfriskande promenad.

Klubben bjuder alltid på fika med dopp efter föredraget!

JOK-bladet 1/2010

Bidrag till detta JOK-blad har lämnats av Stig Holmstedt och Kenneth Sjögren samt ett stort antal mycket ivriga ryktesspridare.

Bidrag, uppslag, idéer m m till kommande JOK-blad mottages tacksamt.